

De symboliek van bomen

volgens de Keltische bomenkalender

De symboliek van bomen

volgens de Keltische bomenkalender

Abe J. van der Veen

Ik wil Charlotte Boer, Roos Pommerel, Sophia Botermans en Lillian van der Kamp (en alle mensen die het manuscript hebben gelezen) hartelijk danken voor hun hulp bij het tot stand komen van dit boek.

De contactgegevens van de auteur voor lezingen, vertellingen, natuurbeleving of bomenwandelingen zijn:

www.abedeverteller.nl

abedeverteller@hotmail.com

Schrijver: Abe J. van der Veen

Coverontwerp: Charlotte Boer

Foto's: Charlotte Boer en Abe J. van der Veen

ISBN: 9789461932013

Uitgegeven via: mijnbestseller.nl

Print: Printforce, Alphen a/d Rijn

© Abe J. van der Veen

Inhoudsopgave

Inleiding	6
De kosmische boom	8
De Keltische bomenkalender	11
De Keltische bomenkalender van boom tot boom	
Maand 1 De berk 14 / Maand 2 De lijsterbes 19 /	
Maand 3 De es 24 / Maand 4 De els 30 /	
Maand 5 De wilg 36 / Maand 6 De meidoorn 43 /	
Maand 7 De eik 52 / Maand 8 De hulst 63 /	
Maand 9 De hazelaar 70 / Maand 10 De appel 79 /	
Maand 11 De wijnrank 86 / Maand 11b De klimop 91 /	
Maand 12 Het riet 96 / Maand 12b De sleedoorn 99 /	
Maand 13 De vlier 105	
Nawoord	110
Literatuurlijst	111

Inleiding

De boom is een mens, de mens is een boom. Beide zijn zowat de enige levende wezens die overeind staan, die een verticale as hebben. Dit maakt zowel mens als boom tot unieke wezens met een speciale functie in deze wereld; wij zijn bemiddelaars tussen hemel en aarde. Wij brengen energie van de hemel naar de aarde en vice versa. De boom heeft een kruin en de mens heeft een kruin, waarmee hij kan reiken naar de hemel. De boom heeft wortels waarmee hij reikt naar de onderwereld. Ook de mens maakt via zijn voeten en stuit contact met de aarde onder hem en laat de energie van de aarde door hem stromen. Tussen wortel en kruin zit de stam, een rechte, stevige kolom die zorgt dat de boom zijn centrum heeft in deze wereld. Ook de mens heeft zijn wervelkolom, die hem de stabiliteit bezorgt om zich in het hier en nu te handhaven.

Toch zijn bomen ook meer dan mensen. Geen enkel levend wezen is groter dan een boom. De mammoetboom 'General Sherman' in Californië is de grootste boom ter wereld. Hij is 83,8 meter hoog en op anderhalve meter heeft hij een stamomtrek van 24,10 meter. Hij is ongeveer 2000 jaar oud. De hoogste boom is een *sequoia sempervirens* uit Californië van zelfs 115 meter hoog. Vergelijk dat maar met een mens van gemiddeld 1,70 en 75 kilo zwaar...

Geen levend wezen wordt ouder dan een boom. De oudste boom ter wereld is een *pinus longaeva* – ook uit Californië – van 4789 jaar oud. Meer dan vijftig maal ouder dan de gemiddelde ouderdom van een mens. Ook als je niet naar de oudste en grootste bomen kijkt, maar oog in oog staat met een flinke Nederlandse eik of beuk dan zal je moeilijk kunnen ontkomen aan een gevoel van ontzag.

De mens is voor zijn bestaan altijd afhankelijk geweest van bomen: Om in te klimmen bij nadering van gevaar, om onder te schuilen voor wind en regen en om te eten van zijn noten en vruchten. In 'beschaafde' tijden werd de boom zo mogelijk nog belangrijker: De huizen van de mens werden gemaakt van hout, zijn wapens en gereedschappen werden gesneden uit hout en hij bleef warm dankzij het houtvuur. Maar daarvoor moest de boom wel gekapt worden en daarmee veranderde de houding van de mens tegenover de boom. Het animistische wereldbeeld - waarin de boom een levend en bezielde wezen is - veranderde langzaam maar zeker in een materialistisch wereldbeeld waarin de boom beschouwd werd vanuit zijn nut.

Toch bleef er lange tijd een houding van eerbied en ontzag bestaan tegenover de boom: Priesters en sjamanen uit vele culturen gebruikten de bomen in hun rituelen. Zij wisten dat een grote, volwassen boom een ideaaltype is wat betreft zijn energetische huishouden. Zijn geaardheid, gecentreerdheid en gehemeldheid zorgt voor een dusdanige harmonische en grote stroom van energie dat een mens daar alleen maar naar kan streven. De wijze mannen en vrouwen probeerden de boom in zijn energetische constellatie na te volgen. Ze wilden zijn als een boom.

In de hier volgende hoofdstukken laat ik zien hoe elke soort boom een eigen karakter heeft en hoe ieder zich kan laten inspireren door de verschillende bomen van de Keltische bomenkalender. Hierbij laat ik me niet teveel beperken door een al te wetenschappelijke benadering. Ik kan mijn beweringen niet voor de volle 100% sluitend bewijzen. Zij mogen ook aannemelijk of zelfs slechts voorstelbaar zijn. Dit is speculatief te noemen, maar geeft mij de vrijheid om begeistert te raken door mijn onderwerp. Net als mijn grote inspirator Robert Graves, laat ik me vaak leiden door mijn

dichterlijke intuïtie. Als iets goed voelt en associatief of qua beeldentaal in elkaars verlengde ligt dan zal ik daaruit mijn conclusies trekken.

De kosmische boom

Vanuit de oude zienswijzen van de natuurreligies is er een middelpunt van de aarde. Dit middelpunt is de meest heilige plek die er op aarde bestaat, omdat zij de aarde verbindt met de hemel. Op die plek is er een samenkomst van hemel en aarde, daar is er contact mogelijk met de goden. Minder bekend, maar minstens zo belangrijk, is dat er op die plek ook een verbinding te maken is met de onderwereld!

De heidense kosmologie ging uit van drie werelden. De menselijke wereld is de middenwereld. Daaronder ligt de onderwereld en daarboven de bovenwereld, de hemel. Dit beeld vind je terug in de noorse mythen uit de Edda uit IJsland. Hierin worden deze werelden Midgaard, Helheim en Asgaard genoemd. Deze drie werelden zijn weer in drieën te verdelen, zodat je een negenvoudige wereld hebt. De plek waar die drie (of negen) werelden samen komen is het exacte middelpunt tussen de vier windrichtingen, maar ook tussen boven en beneden.

Vreemd genoeg bestaan er vele centra van de aarde. Blijkbaar is het gevoel van exact in het middelpunt staan op meerdere plaatsen op te roepen. Zeer bekende 'navels' van de wereld zijn Jeruzalem, Rome en Mekka. Andere meer heidense centra zijn Delphi, Nemi, Tara, Romova, Uppsala en Stonehenge. Vaak stonden daar tempels of kerken, maar niet altijd. Het kon ook gaan om een open plek in een heilig woud of een heilig bosje in een open veld. Deze werden in het Latijn 'Nemeton' genoemd (39; 356). Bij deze centra waren de

aanwezigheid van natuurlijke elementen erg belangrijk. Een grot, bron, steen en/ of een boom mochten niet ontbreken!

Een boom op zo'n plek is een kosmische boom. Elke soort boom kan dit zijn, maar vooral de berk, de es, de eik en de wilg worden als kosmische boom genoemd. Deze boom is erg belangrijk want hij verbindt de werelden met elkaar. Via

zijn wortels maakt hij contact met de onderwereld, via zijn stam met de middenwereld en via zijn takken/ kruin met de bovenwereld. (Soms gaat het niet om een boom, maar om een toren of een paal.) Deze boom is de axis mundi, de wereldas. Vanuit het middelpunt van de mensenwereld rijst zij omhoog tot het middelpunt van de sterrenwereld tot zij de plek bereikt

waar alle sterren zich omheen bewegen (8; 9). Dit is de plek vlakbij de poolster. De pool is de paal. De wortels van deze kosmische boom gaan zo diep de grond in dat ze het binnenste van de onderwereld bereiken.

Het is aan de sjamaan, de druïde, de heks en de tovenaar om met behulp van deze boom astraal te reizen. Deze kosmische boom is ook te zien als de Melkweg, de melkachtige baan door de sterrenhemel waarlangs volgens het volksgeloof de zielen reisden om in de wereld te komen die zich bevindt boven het uitspansel. (42; 103)

Deze weg is niet zonder gevaren. De ziel reist langs de zeven planeten die elk een fase vertegenwoordigen in de loutering van de ziel. Bij elk van deze zeven sferen wordt de ziel beoordeelt op haar lichtheid en als zij te zwaar wordt bevonden dan mag zij weer naar het ondermaanse, oftewel de aarde, om nieuwe inzichten op te doen in een volgend leven (39; 803). Een tovenaarsjamaan zal al tijdens zijn leven proberen deze boom te bereizen en offert zichzelf bij zijn inwijding door te hangen aan deze boom. Daarna kan hij beginnen aan zijn taak om zielen die ronddolen de goede weg te wijzen naar de andere wereld en verloren zieledeelen van nog levende mensen juist terug te halen.

De kosmische boom staat voor een perfect werkend energetisch systeem dat energie van boven haalt en naar beneden brengt en vice versa. Wie dat kan doen zonder noemenswaardig energieverlies wordt een krachtplek. Een centrum van waaruit energie stroomt. Deze persoon is een levenskunstenaar, hij zal stralen van energie. Hij is zelf het centrum van de wereld geworden.

De Keltische bomenkalender

In 1946 schreef de dichter, mytholoog en romanschrijver Robert Graves het boek *'the white goddess'*. Dit boek maakte sinds zijn verschijnen grote indruk op vele paganisten om zijn eruditie, inspiratie en originele zienswijze. Vier belangrijke thema's springen er – mijns inziens – bovenuit:

-De herontdekking van de (witte) Godin als fundament van alle hedendaagse religies.

-Het inzicht dat de schone kunsten in wezen de Godin als grootste inspiratiebron hebben.

-Het herontdekken van de taal van de poëtische mythe met behulp van associatie en inspiratie.

-Het herontdekken van de Keltische bomenkalender.

Deze kalender zou door de druïden gebruikt zijn voor seizoensgebonden bomenmagie (18; 165). Het zou gebruikt zijn als middel om zich af te stemmen op de energie van de boom die past bij dat seizoen om zo deze energie in te zetten ten behoeve van de gemeenschap. In een systeem van dertien maanmaanden zou elke maand een eigen boom hebben die aan deze maan gewijd is. Deze kalender is nooit als zodanig gevonden in een authentiek middeleeuws of ouder handschrift.

Wel is er het Middeleeuws Ierse Ogham alfabet wat elke Ogham-letter associeert met een bepaalde boom. Dit wordt ook wel het Beth-Luis-Fearn alfabet genoemd, naar de eerste drie letters van dit alfabet. Deze is te vinden in het veertiende-eeuwse *'book of Ballymote'*. Graves hanteert echter voor zijn kalender het alfabet zo dat staat in de *'Ogygia'* van Roderick O'Flaherty uit de zeventiende eeuw. Hierbij concentreert hij zich voornamelijk op de 15 medeklinkers (waarvan hij er twee overslaat) en komt in een volgend hoofdstuk terug op de vijf klinkers die hij koppelt aan vijf belangrijke omslagpunten in het seizoen. (25; 40 en 18; 165)

In de versie van de bomenkalender in dit boek wordt Graves op de voet gevolgd. Echter niet in het overslaan van de zeer wezenlijke appelboom als tiende boom van de kalender. Daardoor schuift de wijnrank een plaats op naar de 11^e maand. Zij is ook gekoppeld aan de elfde letter in het Ogham alfabet. Zij deelt deze maand met de klimop, die hoort bij de twaalfde letter. Dit doe ik omdat ze qua symboliek symbiotisch te noemen zijn en omdat ik daarna ook riet en sleedoorn beide koppel aan de twaalfde maand. Ook deze twee planten hebben evenveel recht om bij deze maand te horen. Hierdoor kan vlier - als boom gekoppeld aan de vijftiende letter van het Ogham alfabet - toch gewijd worden aan de dertiende en laatste maand. Zij is ook de laatste medeklinker en past er qua symboliek zeer goed bij.

Om een indicatie te kunnen geven hoe een boom symbolisch past bij een bepaalde periode van het jaar wordt in dit boek de datering van de maanmaanden van Graves telkens genoemd. Echter als de bomen gekoppeld worden aan de werkelijke lunaties dan zou elk jaar de datering aangepast moeten worden aan de werkelijke maanstand.